

En midsommarafton vid seklets början Några minnen från Slottsön anno 1901 upptecknade av Helfrid Pihl

Artikel i Tidningen Trollhättan 23 juni 1949

Midsommarstången reses, en scen som är varje sommar ny. Här en bild från den i artikeln skildrade festen. Författaren till vänster av de båda hembygdsklädda flickorna i förgrunden.

Trollhättan i februari 2018

Annika Hjortkap

Slottsön, den gamla sagoomspunna ön uppe i Göta älv norr om järnvägsbron i Trollhättan, är känd sedan urminnes tider.

Enligt gamla sägner skulle Slottsön i forntiden varit en bemärkt holmgångsplats. Där utkämpades enviget mellan Sturlauger och Kol Krappe på nuvarande ön - sägnen ville också förtälja att Slottsön var de beryktade Arngrimmarnes borg och säte för själve kung Angantyr.

Lämningar finnes å Slottsön efter det urgamla slottet Edsborg - "en gång Västgötakungarnas residens", säger Erik Dahlberg i sin beryktade "Svecia Antiqua", där det även förekommer en bild av det senare tillkomna "Ekholms slott". "Det har varit ett härligt kungshus", förmäler Dahlberg vidare om Ekholm.

Slottets glanstid varade ungefär 150 år, sedermera tycks det gått tillbaka och förföll så småningom i ruiner. I vår tid i slutet av 1800-talet återfinnes ej mer av de raserade murarna än den stora gräsbevuxna kullen mitt på ön, antagligen lämningar av slottskällarna.

På slutet av 1800-talet i vår tid var Slottsön alltid en omtyckt plats för båtutfärder med matsäck sommartid. Våren 1901 arrenderades Slottsön av dåvarande befallningsman August Berggren, kronolänsman och ombudsman i Vänersborgsbanken.

Han lät uppföra den trevliga sommarstugan eller villan på kullen mitt på ön på grundvallen, antagligen av de forna slottskällarna.

Familjen Berggren, farbror August och hans förtjusande fru, tant Gerda, hörde till mina föräldrars goda umgängesvänner och alla barnen, de sex döttrarna och två söner voro mina synnerligen omtyckta kära barndoms- och ungdomsvänner. De två sönerna var blivande överstelöjtnanten Elof Berggren och doktor Tell Berggren och de sex döttrarna blev sedermera fruarna Ingrid Thunström, Elin Fernholm, Gerda Fick, Gunla Hansson, Märtha Berggren och Greta Gustrin.

Vid midsommartid stod stugan rödmålad med vita knutar färdig att flytta in i, till stor glädje för hela familjen om sommaren, då alla ungdomarna gärna dit sökte sin tillflykt och de kunde komma hem.

Midsommarafton voro familjen Berggrens umgängesvänner inviterade till dans kring majstång och midsommarvaka. De familjer som voro hemma ännu, hörsammade gladeligt inbjudan och alla ungdomar väntade med spänning på att få komma som gäster.

Alla, som då kunde, skrudade sig i nationaldräkt både damer och herrar och barn. En del rodde upp, en del hämtades av värden, andra

promenerade efter kanalbanken och anlidade "Anders på Öja", kanalvakten, att bli rodda över.

Det låt glad förväntan i luften och den allra bästa stämning och glädje hos alla. Färgrika dräkter och riktigt gudaväder, det grannaste, ljuvligaste midsommarväder man kunde önska sig.

Så kläddes majstången, restes och snart virvlade ringdansen i vågor ackompanjerad av fiollåtar och dragspel. Det dansades och gjordes omväxlande allsköns glada sånglekar eller "två slår den tredje" och så vidare.

Glädjen stod i högan sky och roligare midsommarfirande får man nog leta efter. Skämt och skratt bland både unga och gamla!

Fram på aftonen serverades en härlig supé på långbord inne i storstugan. Färsk potatis och sill och alla möjliga goda ätbara saker – sedan placerade man sig ute eller inne – i små kottier eller var helst ens hjärta trädde.

Solvenssvann i väster och vid midnatt kastade träden långa fantastiska skuggor. Bilder, skuggor, liksom steg upp ur det förgångna och man drömde sig här till forna tiders slott, glans och härlighet, tills solen plötsligt kantade skogen vid horisonten i öster och skingrade slott, riddare, dygdädra jungfrur, väpnare och hillebarder.

Nutiden intog sin plats igen i morgonvåken. Allt var så betagande skönt.

Fågelsången började åter, trastarna drillade. Den mystiska, trolska svenska midsommarnattens säregna stämning gav vika för solens begynnande strålar. Den härliga grönskan och utsikten över vattnet och öar runt om bildade en oförgätlig tavla, ett skönhetsintryck som aldrig svinner, ungdomens härliga tid. På hemgång tänkte ingen. Men natten svann och man måste bryta upp. Värdfolket, gamla och unga, avtackades och så stuvades man in i båtar för rodd över till kanalbanken. Sedan promenerades banken utefter och solen på morgonsidan steg allt högre på himlafästet och naturen utstrålade skönaste midsommarfägring.

Den glada hemvändande promenerande gästskaran skildes åt, var och en hem till sitt i medvetande om att ha upplevt en bedårande, stämningsrik, oförglömlig svensk midsommarafton, anno 1901.

Vänersborgs museum

Bild från Digitalt museum.